

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem
Varia Ervditione Noviter evoluta**

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

Ethicè.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

Domi habes tribunal, inquit D. Bernardus, accusatores, testes, iudices, tortores. Accusat te conscientia, testis est memoria, ratio iudex, voluptas carcer, timor tortor, oblectamentum, tormentum. Cicero hoc vidit, qui pro Milone magna, inquit, est vis conscientiae in utramque partem, ut neque timeant, qui nihil commiserunt; & poenam semper ante oculos versari putent, qui peccarunt. Et Poëta.

----- Hic murus aheneus esto

Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.

Exempla sunt in C. Caligula, qui ad minima tonitrua & fulgura connivere, caput obvoluere: ad verò majora proripere se è strato, sub lectumque condere solebat. *Sueton.* Non minùs pavidi fuere Domitianus, Nero, Decius, Diocletianus, Maximianus: ipse quoque Augustinus Caesar semper, & ubique pellem vituli marini circumferebat, ne fulmine percuteretur. Et C. Julius Caesar perpetuò lauream coronam gestabat, quòd crederet, lauro cœlestem ignem averti. *Job. c. 21.* tyrannum describens: *Sonitus, inquit, terroris semper in auribus illius: & cum pax sit, ille semper insidias suspicatur: non credit, quòd reverti possit de tenebris ad lucem, circumspiciens ubique gladium.* Et *Salom. Prov. 10.* *Pavor his, qui operantur malum.*

SYMBOLVM LXXXI.

Quorundam apud inferos supplicia,

6. *Æneid.*

I.

Salmoncus fulminatus.

Ethicè.

Arrogantia plus quàm humana.

Pergamus ad eos, qui in imo Tartari scelerum suorum supplicia solvunt. In iis est *Salmoncus* Æoli filius, non regis illius ventorum, ait *Servius*, sed cujusdam *Elidis* reguli. Hic regia non contentus sorte, majestatem & honores divinos affectavit; utque Deus videri posset, pontem æneum construxit, super quem currum rotas æreis canthis obmunitas;

obmutitas, agitavit ad imitanda Jovis tonitrua; quin ignitas etiam faces è sublimi, fulminum instar in populum jaculatus est. Ob quam superbiam Jupiter iratus eum vero fulmine ad inferos deturbavit. Virg. 6. *Æneid.*

Vidi & crudeles dantem Salmonea poenas
Dum flammis Jovis, & sonitus imitatur Olympi
Quatuor hic in vectus equis, & lampada quassans,
Per Graium populos, mediæque per Elidis urbem
Ibat ovans, Divûmque sibi poscebat honorem;
Demens qui nembos, & non imitabile fulmen,
Ære, & cornipedum cursu simulabat equorum.

At pater omnipotens densa inter nubila telum
Contorsit (non ille faces, nec fumea tædis
Lumina) præcipitemque immani turbine adegit.

Ethica.

(a) Superborum hic Principum typus est, qui humanæ conditionis obliti, affectant ea, quæ supra fortunam suam sunt posita. Ejusmodi Salmoneus fuit *Antiochus Epiphanes*, qui ad Jerosolymam diripiendam delendamque flammis, & unâ veri Numinis religionem extirpandam novus ipse Deus properans, altiore vi de curru dejectus, & gravissimos inter tam animi quam corporis dolores extinctus est. De eo historia Machabæor. lib. 2. c. 9. *Is, qui videbatur etiam fluctibus maris imperare, supra humanum modum superbiâ repletus & montium altitudines in statera appendere, tunc humiliatus ad terram, in gestatorio portabatur, manifestam Dei virtutem in semetipso contestans: ita ut de corpore impij vermes scaturirent ac viventis in doloribus, carnes ejus effluerent, odore etiam illius ac fœtore exercitus gravaretur, & qui paulo ante sidera cæli contingere se arbitrabatur, eum nemo poterat propter intolerantiam fœtoris portare.* Hinc igitur cœpit ex gravi superbia deductus ad agnitionem sui venire, divina admonitus plaga. Et cum nec ipse jam fœtorem suum ferre posset, ita ait: **JUSTUM EST, SUBDITUM ESSE DEO, ET MORTALEM NON PARIA SENTIRE DEO.** Non mitiores arrogantia suæ poenas dedit *Herodes Agrippa*, Judæorum rex, qui cum Cæsareæ in ludorum pompa pro concione verba faceret ad populum, & in argentea veste radians DEUS à multitudine succlamante salutaretur,

supra

(a) *Arrogantia plus quam humana.*

supra humanum fastigium elatus, manifestâ irâ divini Numinis, putrescente in vermes corpore, fœda tabe consumptus, quinto die efflavit animam; brevissimo illo inter Deum, ut audiebat, & fœrentissimum cadaver spatio. Anno Ch. 42. Actor. Apost. c. 12. ubi hæc verba: *Statuto autem die, Herodes vestitus veste regia, sedit pro tribunali, & conacionabatur ad eos: populus autem acclamabat: DEI voces, & non hominis. Confestim autem percussit eum Angelus Domini, eò quòd non dedisset honorem Deo: & consumptus à vermibus, exspiravit.* Paris stultitiæ poenas dedit Nero tyrannus, qui velut sol minoribus astris epulum daturus, domum construxit auream, gemmis & unionum conchis distinctam. In ea præter alios luxus, cænationes laqueatas ædificavit, tabulis eburneis versatilibus, ut flores & unguenta desuper spargerentur. Præcipua cænationum rotunda, quæ perpetuò diebus ac noctibus, vice mundi sideribus stellati, cum convivis circumageretur. Is idem æstimari volebat Apollinem Cantu, solem aurigando, Herculem robore æquiparare. Mensem quoque Aprilem Neronem appellavit, destinaratque Romam Neronopolin nuncupare. Sed hic DEUS omnium flagitiorum genere inquinatus, odium terræ, cælique, quem finem habuit? Fugiens vindices equites, in spelunca delituit, seque ad necem peti videns, ferrum jugulo adegit, juvante manum Epaphrodito exoleto, scelerum adjutore, & supplicii socio. *Sueton. in Nerone.* Non mitiùs insaniit, peritque *Chosroës* Persarum Rex, qui machinam finxit, in qua Cœli effigies, altrorumque conversiones, cum sceptrigeris angelis adstantibus admirabili spectaculo cernebantur: tum imbres fluere, præmicare fulgura, tonitrua mugire: ipse eminens in medio, quasi DEUS humanus spectabat omnia. *Cedrenus* ad annum Heraclii. 13. sed ecce divinitatis hujus exitum. Seleuciæ cùm esset, difficili correptus morbo, *Mardesæ* filii coronandi consilium inquit: id cùm major natu filius Syroës persensisset, inuito cum Heraclio Imp. fœdere, patrem capit; captum omni cruciatuum ac contumeliarum genere afficit: acubus demum confossum necat, scelestum regem ita Numine ulciscente. *Baron.* ad ann. 627. Recentius amentis arrogantia documentum est *Nobunanga* potentissimus Japoniæ imperator, cujus ingenium præferox, supra humanum modum arrogans perpetua fortunæ blandientis indulgentiâ, spei quantumvis improbæ capax, insanire cœpit contemplatione felicitatis suæ. Nam ex dynasta & homine penè privato, in amplissimam septem & triginta regnorum, clarissimis victoriis nulla unquam belli offensione reportatis, Monarchiam profecerat,

profecerat. Ante omnia novi Nabuchodonosoris inflabat animos sua Babylon *Anzuquiana*, nova civitas, sedes regia, frequentia, divitiis, splendore ac elegantia aedificiorum, longe supra alias urbes eminent. Nihil tamen jactantius ostentabat, quam arcem suam, cui vix quidquam in Europa simile fatebantur, qui nostrum orbem viderant. In ea templum sibi condidit nomine novi idoli *Xantai*; Thronus excelsior splendidissimis ornatibus radiabat, in quo precipuum venerationi *Saxum* exponebatur, insignibus Nobunangæ sculptum, Nobunangam ipsum Japonico usu representans: nomen idolo novo novum impositum *Xantai*. Edictis quoquo-versum missis omnes invitabantur, ut ad celebrandum Nobunangæ Natalem, & adorandum novum Numen *Xantai*, undecunque universi concurrerent. Addebantur promissiones obtemperantibus amplæ: fore ut qui *Xantai* adorarent è pauperibus divites, è locupletibus opulentiores repente fierent. Qui liberis carerent, fecunditatem, qui morbis laborarent, valetudinem prosperam, & ad octogenariam senectutem durabilem impetraturos. Aduit condita die innumerabilis ex universa Japonia multitudo. Paucis post diebus lancea ignea sereno excussa cælo, in arcem anzuquianensem intorta est, cunctis prodigia horrentibus, uno confidentissimo Nobunanga, quem monstra petebant, giganteam temeritatem ostentante, ac contemnente minas, quas tragico mox sanciturus erat exitu. Meaci, in urbe regia, cum esset, trepidus nuntius adfertur, obsessam armatis regiam esse. Nam Tyranni ulciscendi, Duces regium militem in hostes externos iturum, subito de nocte in regem ipsum converterant. Hic glande plumbea è majori tubo trajectus (fulmen Jovis agnosceres) ulitato in Japonia desperatorum ritu, ventrem sibi dissecuit gladio. Flamma undique à conjuratis subjecta, absumpsit regiam, & una Nobunangæ primo-genitum. Inde copiam, Anzuquiano castro admoventur: arx, despondentibus animum praesidiariis, nullo negotio capitur: thesauri, quos victrix quindecim annorum licentia corraserat, in rapinam cedunt. Arx, urbs, & speciosa illa palatia cum templo novæ urbis, subditis undique flammis, horrendo incendio deletur, in eo manifesta vi ultionis divinæ elucescente. Petrus Possinus part. 5. Hist. Soc. ad ann. Ch. 1582. Verè Seneca:

Sequitur superbos ultor à tergo DEUS.

Et juxta Siracidem cap. 16. *Odibilis coram Deo est, & hominibus superbia.* Exemplo sit Salmoneus, & qui Salmonea in scelere, poenæque sunt secuti, hodièque sequuntur. Qualis etiam erat C. Caligula, qui di-

Q 9 9

vinam

vinam Majestatem affectans, Jovis statuae caput suum imposuit, poenaeque dedit triginta vulneribus confossus. Atque ut minora majoribus immisceamus, vidimus, inquit Author Ruinarum illust. dec. 3. vindictam divinam in homine fortis plebeiae, sed animi fastuosi, quem Sextilis mensis ardentissimo tonante caelo, fama fuerat exonerato sclopò, cum nubium voluisse fragoribus atque flammis, artis humanae bombis, & ignium imitamento contendere. Sed inter ipsa pœnè cœpta, petulantis in caput elisum ex alto fulmen, docuit; quanto verius, certiusque flamma supera, quàm humo producta, ferire posset. Nunc ad Tityum, portentosam Telluris prolem, oculos pedesque cum Aenea transferamus.

II.

Tityi, gigantis impii, vultur.

Ethicè.

Conscientia rea.

DE hoc Virgilius lib. cit.

Nec non & Tityon Terræ omniparentis alumnum
Cernere erat, per tota novem cui jugera corpus
Porrigitur: rostroque immanis vultur obunco
Immortale jecur tundens, foecundaque poenis
Viscera, rimaturque epulis, habitatque sub alto
Pectore, nec fibris requies datur ulla renatis.

Quemadmodum Prometheus, ob ignem è Solis rota subtractum & terris illatum, Caucaso monti alligatus, ejusque cor aquilæ perpetuo exedendum, fuisse subjectum traditur; sic de Tityo gigante habent fabulæ, eum, cum insaniam amoris captus, Latonam de stupro interpellasset, ab Apolline Latonæ filio, sagittis confixum, atque ad inferos damnatum fuisse, hæc poena, ut viscera ejus assiduo morfu *Vultur* carperet, renascente quotidie ad pabulum jecore, ita neutri quies concessa est, vulturi à laceratione, Tityro à doloribus.

Ethica.

(a) Explicat hanc fabulam Macrobius apud Ciceronem l. 1. de somnio Scipionis, cap. 10. vulturem, inquit, jecur immortale tundentem,

(a) Conscientia rea.